

גליון תקסח • ערש"ק פרשת שמיני

• שנת העשרים •

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

השלך והתגשמת – ביאור בפירש"י

נקודת האמת שבכל יהודי!

דברים שאסרו חכמים משום בל תשקצו

ראיית "השגחה פרטית" בפ' שמיני

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת

ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאניץ

ס. פאולו ברזיל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אוריינתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה

וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מי"ל דמיטב מנפש ועד בשד,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

פתיחה

בעזה"ת.

הננו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'קראת שבת' (גליון תקס"ח) היו"ל לפרשת שמיני, ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקצ"ה נבג"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

במדור "מקרא אני דורש" יתבאר פרוש רש"י על השלך "זה השולה דגים מן הים", ויבאר מדוע העדיף רש"י בדרך פשוטו של מקרא את פירוש חז"ל ולא את פירוש הראב"ע שלכאורה מתאים יותר לדרך הפשט, ובדרך זו תתבאר גם שיטתו בכירור מי היא ה"תנשמת".

המדור "יינה של תורה" עוסק בדין ודברים שבין משה לאהרן אודות שער החטאת שמשה ציווה לאוכלו אך "הנה שורף", בשאלה האם שייך עניין של אמת בעבודת הנבראים, ואיזו מידה של אמת ועבודת ה' יש לדרוש מיהודי שאך מתקרב לתורה ומצוות'.

במדור "חידושי סוגיות" יבאר בדברי הרמב"ם בגדר איסור כל תשקצו, שהזהירות בזה צריכה להיות לא רק בגלל שאלו דברים שנפש האדם מתרחק מהם אלא כי הזהירות מביאה לקדושת וטהרת הנפש, וכזה מראה האדם שכללות עבודתו היא "לשם הקב"ה" בלבד.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השקו"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להיפך, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמינות הדברים.

תוכן ענינים

ב. מקרא אני דורש
מתו מפרש רש"י ע"פ המסורת ומתי ע"פ הסברא?

למה מפרש רש"י שה"שלך" הוא השולה דגים מן הים ולא שהוא העוף המשליך ילדיו? / מדוע בפירושו על התורה מפרש רש"י תנשמת לפי הנראה לו בלבד בעוד שבפירושו על הש"ס הביא תחילה עוד פירוש ששמע מרבותיו? / ביאור פירושי רש"י על השלך ועל התנשמת

(ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 54 ואילך)

ה. פנינים
עיונים וביאורים קצרים

וירד – מאי קמ"ל? (ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 41 ואילך)

"ותצא אש" – שבר או עונש? (ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 49 ואילך)

ו. יינה של תורה
חסד ואמת נפשו

משה איש האמת ואהרן אוהב את הבריות / כיצד שייך ענין אמיני ונצחי באדם מוגבל? / לאמצא נקודת האמת בכל יהודי באשר הוא

(ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 109 ואילך)

ז. פנינים
דרוש ואגדה

השראת השכינה – גם "במעשה יריכם" (ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 236 ואילך)

הכשר זרעים בעבודת האדם (ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 74 ואילך)

ח. חידושי סוגיות
דברים שאסרו חכמים משום כל תשקצו

ידקק בלשון הרמב"ם בסוף הל' מאכלות אסורות גבי דברים אלו, והשינוי מלשוננו מסוף הל' טומאת אוכלין / יסיק דהרמב"ם כאן בא להדגיש הלכה בדבר אופן הזהירות שצ"ל בדברים אלו וגודל מעלת אופן זה

(ע"פ לקסי שידות חז" עמ' 66 ואילך)

ט. תורת חיים
מלחמת היצור נגד ה"זהיר טפי"

יד. דרכי החסידות
להיטור ביעה של מצוה

טז. שיחות קודש
ראיית השגחה פרטית בעניני הפרשה

צוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב וילברשטרום,
הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

מכון 'אור החסידות', סניף ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד,
Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000
#BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

להערות והארות:

טל' מערכת: 03-3745979 orhachasidutil@gmail.com

מקרא אני הדרש

ביאורים בפשוטו של מקרא

מתי מפרש רש"י ע"פ המסורת ומתי ע"פ הסברה?

למה מפרש רש"י שה"שלך" הוא השולח דגים מן הים ולא שהוא העוף המשליך ילדיו? / מדוע בפירושו על התורה מפרש רש"י תנשמת לפי הנראה לו בלבד בעוד שבפירושו על הש"ס הביא תחילה עוד פירוש ששמע מרבותיו? / ביאור פירושי רש"י על השלך ועל התנשמת

בפרשתנו מונה הכתוב את העופות הטמאים, וביניהם: "ואת הכוס ואת השלך ואת הינשוף" (יא, יז). ופירש רש"י:

"השלך – פירשו רבותינו: זה השולח דגים מן הים. וזהו שתרגם אונקלוס 'ושלינונא'."

ויש לברר מה טיבה של הקדמה זו שהקדים רש"י לכאן – "פירשו רבותינו"; הרי בהמשך הפסוקים כאן נזכרו עופות רבים, ובכמה מהם מפרש רש"י לאיזה עוף כיוונה תורה – וכגון בפסוק זה עצמו: "כוס וינשוף. הם צואי"ש הצועקים כלילה כו'". אולם, בכל שאר העופות שרש"י מפרש את מהותם, אין הוא מביא מקור לדבריו (וכמו ב"כוס וינשוף הנ"ל); מה נשתנה ה"שלך" שדוקא בפירושו נצרך רש"י לפרש את מקורו – "פירשו רבותינו (זה השולח דגים מן הים)"?

ב. ויש לומר:

לפי דרך הפשט מסתבר לומר, שהשם של כל דבר מורה על תכונתו. וכפי שאכן האבן עזרא – שהוא מגדולי הפשטנים – מבאר בכל שמות העופות, כיצד השם של כל עוף מבטא את התכונות, המראה וכו' שלו (וראה מה שנתבאר במדור זה, פרשת שמיני שנת תשס"ח, על פרש"י בענין כוס וינשוף בדרך זו, ע"פ הנתבאר בלקוטי שיחות ח"ז עמ' 54 ואילך).

ובנידון דידן, מצד הסברה מסתבר יותר לפרש (כמו שפירש האבן עזרא), ששלך (אינו זה ש"שולח דגים", אלא) הוא עוף ש"מנהג תולדתו להשליך ילדיו"; והטעם פשוט: תיבת

"שֶׁלֶךְ" קרובה יותר ללשון "השֶׁלֶכָה" מאשר לשון "שולח" (ובפרט לפי משמעות הענין, אשר "השלכה" היא מלמעלה למטה, והרי זה בדיוק להיפך מ"שולח" שהוא מלמטה למעלה). וכדי לְשַׁלֵּחַ פירוש זה (דהאבן עזרא), מדגיש רש"י ומקדים אשר כן "פירשו רבותינו". והיינו:

ידוע, כי כשעוסקים ב"פשוטו של מקרא" אין מחוייבים לפרש כפירוש חז"ל דוקא. ואכן, מצינו בכמה וכמה מקומות אשר רש"י (וכן פשטנים אחרים) מפרשים את הכתוב אחרת מכפי שנתפרש על ידי רבותינו – כי רבותינו מפרשים לפי דרך הדרוש וההלכה וכו', ורש"י מפרש בדרך הפשט.

אמנם, חלוקה זו בין דרך הדרוש ודרך ההלכה לבין דרך הפשט, אינה מתאימה כ"כ בנידון דידן; כי, כאשר באים להצביע על ענף פלוני ולשאול "מה שמו", אין מקום לסברות בהגיון, אלא צריך פשוט לדעת כיצד נמסר שמו מדור לדור ("מסורה").

וזוהי כוונת רש"י כאן, שאף שמצד הסברא מקום יותר לפרש ש"שלך" הוא ענף שמנהגו "לְהַשְׁלִיךְ ילדיו" (כפירוש האבן עזרא), הרי כיון ש"פירשו רבותינו" (חולין סג, א) ש"שלך" הוא הענף ה"שולח דגים מן הים", יש להעדיף ולקבל את הפירוש ("טייטש") של רבותינו שקיבלנו במסורת הדורות, על פני פירוש אחר (המסתבר יותר מצד שכלנו).

ג. לכאורה יש להקשות על זה:

הנה בפסוק שלאחר מכן (פרשתנו יא, יח) מזכיר הכתוב את ה"תנשמת" – ורש"י מפרש: "התנשמת - היא קֶלֶב"א שור"י ודומה לַעֲכָבֵר ופִּוּרְחָת בִּלְיָהּ. ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לָהּ וּאִין לָהּ עֵינִים, וקורין לָהּ טֹלֵפֶ"א".

אמנם, בפירושו על הש"ס (חולין סג, א) מפרש רש"י כפירוש ראשון אשר "תנשמת" היא "צִיאִי"ט" – ומשמע שכן קיבל מרבותיו כו'; והפירוש שכתב כאן, מזכיר רש"י שם רק בתור פירוש שני: "וְאִי נִרְאָה שְׁקוּרִין קֶלֶב"א שור"י, שדומה לַטֹּלֵפֶ"א שְׁבִרְצִים".

הרי שגם כשמדובר על שמות העופות, יש הבדל בין דרך ההלכה לדרך הפשט – שבפירושו על הש"ס נקט רש"י (כפירוש ראשון) שתנשמת היא "צִיאִי"ט", ואילו בפירושו על התורה הוא מזכיר רק את הפירוש שתנשמת היא "קֶלֶב"א שור"י" (ואינו מזכיר כלל את הפירוש הראשון שכתב בפירושו על הש"ס – "צִיאִי"ט")!

אך הביאור בזה:

בענין "תנשמת" הרי ההוכחה לפירושו של רש"י היא חזקה ביותר, והוכחה זו חזקה כל כך עד שמפרש באופן אחר מכו ששמע מרבותיו ונולחן אין זה דומה ל"שלך" – ששם מדובר בסִבְרָא בַּלְבָד (שתיבת "שלך" דומה יותר לתיבת "משליך") שאין בה די כדי להפקיע מהפירוש לפי המסורה, כנ"ל ס"ב].

כלומר (ראה גם נחלת יעקב כאן):

לקראת שבת

תיבת "תנשמת" אמורה פעמיים בפרשתנו: פעם אחת בעופות, ופעם אחת בשרצים. והנה, בפירוש "תנשמת" שבשרצים הרי ברור (אליבא דכולי עלמא) שהיא "טלפ"א"; ומזה מוכיח רש"י שגם "תנשמת" שבעופות צריכה להיות דומה לה, ולכן הוא נוקט לעיקר (בפירושו על התורה) שהיא "קלב"א שורי"ץ" שדוקא היא דומה ל"טלפ"א" (ואינו מזכיר כלל את הפירוש שקיבל מרבתי – אשר "תנשמת" היא "ציאי"ט").

ואמנם, בפירושו על הש"ס, מכין ששם נוגע הדבר להלכה, אין רש"י רוצה לסמוך לגמרי על הפשט שנראה בעיניו (אף שיש לו הוכחה חזקה), ולכן הוא מביא להלכה פירוש ששמע מרבו – ש"תנשמת" היא "ציאי"ט", ורק אחר כך מביא את הפירוש שנראה בעיניו (וראה שבועות לא, א. יד מלאכי כלל תרגום);

אך בפירושו על התורה, כאשר מדובר (רק) בהבנת הכתוב לפי פשוטו, מזכיר רש"י רק את הפירוש ש"תנשמת" היא "קלב"א שורי"ץ", מכין שלפירוש זה יש ראי' חזקה ביותר, השוללת לגמרי (בדרך הפשט) פירושים אחרים.

ד. והנה, עדיין יש לדקדק בלשון רש"י (לגבי "שלך") שהאריך וכתב "השולה דגים מן הים" – ולפום ריהטא נראה שתיבות "מן הים" הן שפת יתר (ודי הי' לומר "השולה דגים" ותו לא).

ויש לפרש:

כוונת רש"י היא להסביר המיוחד שב"שלך", שלכן דוקא הוא נקרא בשם זה; כי באמת, קיימים עופות נוספים שיש להם התכונה להיות "שולה" מין טרף אחר – וזה שדוקא "שלך" נקרא על שם זה הוא מפני שהוא "שולה דגים מן הים":

היחוד והשוני של עוף זה הוא בכך שהוא שולה דגים מעומקו של הים (ובלשון הש"ס – חולין שם: "תהום רבה"), יותר משאר העופות שאינם שולים את טרפם אלא מהיבשה, או מעל פני המים; ומכיון שבעוף זה באה התכונה של "שולה" באופן בולט, לכן דוקא לו מתאים השם "שלך".

וירד – מאי קמ"ל?

וישא אהרן את ידיו ג' ויברכם וירד
מעשות החטאת והעולה והשלמים
וירד – מעל המזבח (ט, כב. רש"י)

הקשו המפרשים (ראה שפ"ח, משכיל לדוד ועוד) מאי קמ"ל רש"י בפירושו, הרי בכתוב נאמר בפירוש ש"ירד מעשות החטאת גו", ועשיית החטאת הרי היא על המזבח, וא"כ ברור שירד מעל המזבח. ויתרצו באופנים שונים.

ויש לבאר:

פשטות משמעות הכתוב "וירד מעשות החטאת גו" היא שבא הכתוב לומר הזמן שסיים אהרן עבודת הקרבנות – "עשות החטאת והעולה והשלמים". אלא שהוקשה לרש"י, הרי סיום "עשות החטאת גו" הי' כבר לפני זה, וא"כ הול"ל "וירד מעשות החטאת גו" מיד בסיום עשיית הקרבנות, לפני "וישא אהרן את ידיו ויברכם".

ולכן מפרש רש"י "וירד – מעל המזבח", ובזה מתרץ שלא בא הכתוב ללמדנו זמן סיום עבודת הקרבנות, אלא ללמד זמן ירידת אהרן מעל המזבח, שהי' זה רק לאחר שבירך את ישראל. ובזה מחדש הכתוב שאת הברכה הוא נשא כשעוד הי' על המזבח, ורק לאחר הברכה ירד מעל המזבח (ראה גם אברבנאל, צרור המור כאן. וכן מוכח בסוטה לח, ע"ש).

ולפי זה התייבות "מעשות החטאת גו" הן כעין מאמר המוסגר, לבאר סיבת עמידת אהרן על המזבח, שלא עלה על המזבח לצורך הברכה, אלא שאהרן הי' כבר על המזבח כדי לעשות את הקרבנות וזה הי' טעם עלייתו לשם. ובהיותו כבר שם, ברך את הברכה וירד לאחר".

[ולהעיר שעפ"ז נמצא שאהרן בירך אז ברכת כהנים על המזבח, ולא במקום הקבוע לברכת כהנים. ועיין במקור הדברים שקו"ט בזה בארוכה].

"ותצא אש" – שבר או עונש?

ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, וימותו לפני ה' רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר, שתוי יין נכנסו למקדש (י, א-ב. רש"י) כתבו המפרשים: "רבים מותמיהים מה לנו לפשפש אחר עבירה שלהם, והוא מפורש בפסוק, בשביל אש זרה" (לשון הדברי דוד כאן, וראה ג"כ ג"א, צידה לדרך, ועוד).

ויש לתרץ:

שני פסוקים קודם לכן כתוב "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים", שבוה ניכרה לישראל השראת השכינה במשכן, ולכן "וירא כל העם ויורו ויפלו על פניהם". והוקשה לו לרש"י איך יתכן ששני פסוקים אחר כך מתאר הכתוב את עונש מיתת בני אהרן באותן המלים ממש שבהן תיאר קודם לכן את השכר הגדול של השראת השכינה בישראל – "ותצא אש מלפני ה'?"

וזהו שהכריח את רש"י לפרש, שגם "ותצא אש" האמור במיתת בני אהרן הוא מעין השראת השכינה, גילוי של קדושה. וכשם שעל ידי עבודת אהרן בא הגילוי ד"ותצא אש גו" על המזבח", כמו כן על ידי עבודת הקטורת של בני אהרן בא הגילוי ד"ותצא אש". וממילא מובן שלא הי' יכול לפרש את הדברים כפשוטם, שהעונש הי' על הקרבת "אש זרה" שאינה רצוי, שהרי אדרבה, מלשון הכתוב מוכח שעבודתם היתה עבודה קדושה ורצוי.

וזהו שפירש רש"י ש"לא מתו בני אהרן" מצד העבודה עצמה, שהיתה עבודה קדושה, שגרמה לגילוי שכינה, "אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן" או ש"שתוי יין נכנסו למקדש", היינו שהי' חסרון (לפי ערכם ומדרגתם) באופן הנהגתם, ולא שעצם עבודתם היתה שלא כדין.

ומה שנקראת עבודתם בכתוב בשם "אש זרה" – אין פירושו שהאש (העבודה) עצמה היתה בלתי רצוי, אלא שנקראה "אש זרה" לפי ש"לא צוה אותם", היינו שלא נצטוו על הקטרה זו אלא הורו כן לעצמם (לפירוש הראשון), או מפני שהיו שתוי יין (לפירוש השני) [וע"ד מה שנאמר "קטורת זרה" ופירש רש"י "שום קטורת של נדבה כולן זרות לו חוץ ממנו" (תצוה ל, ט), והיינו שגם קטורת של נדבה נקראת "זרה" כי "זרות לו"].

ינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

חסד ואמת נפגשו

משה איש האמת ואהרן אוהב את הבריות / כיצד שייך ענין אמיני ונצח
בארם מונבל? / למצוא נקודת האמת בכל יהודי באשר הוא

אחרי מות שני בני אהרן, ציווה משה את אהרן אלעזר ואיתמר – הכהנים הנותרים, שלמרות היותם "אוננים" עליהם לאכול את הקדשים שהקריבו לרגל חנוכת המשכן (פרשתנו י, יב ואילך). ואותו יום ראש חודש הי' וקרב בו גם שעיר מוסף, ולדעתו של משה היו צריכים לאכול באנינות גם את אותו השעיר, ובפועל מספרת התורה (י, טז-כ ובפרש"י) אשר "ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה, והנה שורף", ומשנודע זאת למשה, הרי "ויקצוף על אלעזר ועל איתמר". וסוף דבר הי' שטען אהרן, שמה שנצטוו לאכול קדשי חנוכת המזבח אין זו ראי' שיתרו גם בשעיר ראש חודש, ד"אם שמעת בקדשי שעה" – בקדשי חנוכת המזבח, "אין לך להקל בקדשי דורות" – אין לומר שגם קדשי דורות, כשעיר ראש חודש, יותרו לאכילה באנינות. ומשמע משה סברתו של אהרן, הרי "וייטב בעיניו" – "הודה ולא בוש לומר לא שמעתי". והנה סברתו של אהרן לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות יכול הי' משה בעצמו לחלק כן, ומכל מקום נטתה דעתו להשוות ביניהם שמותרים באנינות, ואם כן יש לתמוה תמיהה רבתי: מה טעם סבר משה בתחילה שאין לחלק ביניהם, ומדוע חלק עליו אהרן, ואיך שינה משה את דעתו למשמע סברה זו?

וכשיתבארו הדברים ברוחניות בדרך הפנימיות, ימצא מובן מה טעם השווה משה בין קדשי שעה לדורות, וכיצד גרמה דעת אהרן שיסכים משה שלא כל המתאים לשעה סימן הוא גם לדורות.

משה איש האמת ואהרן אוהב הבריות

מידתו של אהרן מידת החסד היא ומדתו של משה – אמת. וכפי שדרשו רבותינו (שמות רבה פ"ה, י) את הכתוב "חסד ואמת נפגשו": "חסד זה אהרן . . ואמת זה משה".

והנה, מידות האמת והחסד שונות ונבדלות זו מזו:

האמת אינה משתנה לעולם, היא נותרת בעינה גם בשינויי הזמנים ואינה משתנה כמלא נימה במקום למקום, כי האמת אינה מתייחסת לאלו המקבלים ושומעים אותה, אלא לאמיתותו של דבר כפי שהוא.

מידת החסד, לעומת זאת, עניינה הוא להיטיב לזולת, והטוב עבור הזולת אינו נמדד לפי הטוב שרוצה איש החסד להשפיע, כי אם בכל מקבל ומקבל לפי מצבו ומדריגתו, כל אדם זקוק לטוב בנושא אחר ובכמות המתאמת לו לפום שיעורא דיליה.

ונמצא, אשר מצד מידת האמת, ישנה רק אמת אחת, היא ואין בלתי, אך מידת החסד בודקת תמיד את מצב הזמן והאיש באשר הוא, ולפי זה מתאימה את השפעתה.

וממילא מובן בנידון דידן, כאשר באים להשוות בין "קדשי שעה" ל"קדשי דורות", הרי משה רבינו סבור שדין אחד להם, שאם האמת היא שב"שעה" זו צריכה להיות דרגה מסויימת של קדושה, הנה אמת זו היא האמת גם בכל הזמנים כולם, ובמילא בין "לשעה" – בעת חנוכת המשכן, ובין "לדורות" שיבואו אחרי כן נדרשת אותה דרגה של קדושה, כי האמת אינה משתנה לפי התנאים והמצבים שבכל דור ודור.

לעומת זאת אהרן מידתו מידת החסד – "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות פ"א מ"ב), הוא מתמסר כל כולו למען כל איש מישראל בלי הבדל מהי דרגתו ומה מצבו ברוחניות, ואפילו אותם המכונים "בריות" – שמעלתם היחידה היא שבראם הקב"ה, מתעסק איתם אהרן ומקרבן לתורה.

וממילא כאשר מדובר אודות הדרגה שבה צריכים לאחוז "לדורות" – טוען אהרן שמה ש"שמעת בקדשי שעה" אינו הוראה מחייבת "לדורות", כי יש להתחשב בשינויי המקומות והזמנים, כשם שמידתו – מידת החסד מתחשבת בשינויי זמנים ומצבים, ואם כן דרגת הקדושה הנדרשת בעת ששרתה שכינה בחנוכת המשכן, אינה הדרגה הנדרשת בכל מקום וזמן, אלא יש לשאוף בכל מצב לשלימות האפשרית בהתחשב בתנאי הזמן והמקום.

כיצד שייך ענין אמיתי ונצחי באדם מוגבל?

וכאן רואים אנו דבר נפלא ביותר: לאחר שביאר אהרן למשה שלדעתו יש הפרש בין הנדרש מיהודי "לשעה" לבין המצופה ממנו "לדורות", הנה "וישמע משה וייטב בעיניו", ולכאורה כיצד ייתכן הדבר? והלא משה מידתו מידת האמת, וכיצד יסכים לכך שיהודי בדורות הבאים ישנה כמלוא נימה מהקדושה הראוי מצד האמת?!

יש לבאר זה בהקדים ביאור עניינה של האמת:

אמת לאמיתתה היא מידה השייכת אצל "ה' אלקים אמת" בלבד, הוא היחיד שעליו שייך לומר שאינו נתון לשום שינויים, ה' הווה ויהיה, ומכיוון שכך, הרי כל הנבראים גם הנעלים ביותר אינם שייכים כהוא זה למידת האמת, שהרי הם כולם הווים ונפסדים ואינם אמתיים באמת נצחית.

אך לפועל הרי מצינו שישנם מצבים ודרגות של "אמת" גם אצל הנבראים, ומבואר הרבה בסה"ק (ראה תניא פי"ג ועוד) שעל האדם לשאוף לאמת בעבודתו, וכיצד מגיע עניין האמת אצל הנבראים המוגבלים?

אלא שכל עניין ותנועה של אמת אשר תימצא אצל מי מהנבראים, אין זאת אלא שהיא נובעת מהארת השי"ת שמאיר בטובו מאמתתו על תבל ויושביה, כנאמר "ואמת ה' – לעולם", שאמתתו ית' נמשכת ופועלת ב"עולם" שיוכל גם הוא להשיג משהו מהאמת האמתית.

ונמצא, שלמרות שאמת זו של הנבראים היא רק יחסית למצבם ודרגתם, וייתכן אשר מה שיחשב "אמת" בדרגא נמוכה יחשב למצב שקרי וזמני אצל אדם האוחז בדרגא גבוהה יותר, מכל מקום עדיין בשם "אמת" ייקרא, כי זה שגם האדם הנמוך יש בו ענין של "אמת" לגבי מצבו ומדריגתו, אינו מצד עבודתו הפרטית אלא הארה זו היא מ"אמת ה'" המאירה לו בעבודתו. אלא ש"אמת ה'" מאירה לכל אחד לפי עבודתו, ומי שדרגתו נמוכה, אינו יכול להרגיש "אמת" זו בשלימות, ועדיין, ענין ה"אמת" שאצלו הוא "אמת" לאמתו, כי הוא הארה אמיתית מ"אמת ה'".

ואם כן נמצא שאף שעבודת "קדשי דורות" שונה היא מעבודת "קדשי שעה" בעת חנוכת המשכן, הרי גם משה יכול לסבול דבר זה בתור אמת, כי ענין ה"אמת" מאיר בכל דור ובכל אדם ומצב לפום דרגא ושיעורא דילי, ו"אמת" זו נובעת ומשתלשלת מאמתתו ית' (וראה עוד באורך ובעומק במקור הדברים).

למצוא נקודת אמת בכל יהודי באשר הוא

וזהו מה שילמד האדם הוראה בעבודתו, ממה שהודה משה למחשבת אהרן לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות:

עבודת האדם עם עצמו עלי' להיות באמת לאמתה, ללא שינויים בין זמני רצון לעתות החול, אלא תמיד במדריגת קדושה נעלית.

אך כאשר בא להתעסק עם אלו המכונים "בריות" שעליו "לקרבן לתורה", הנה כאן עליו לזכור שכל אחד יש אצלו האמת לפום שיעורא דיליה, ואין לו לדרוש מיד מה"בריות" שיגיעו למדריגה נעלית ויעמדו בה תמיד, אלא להתעמק ולברר מעמדו ומצבו של כל אחד, ולהתאים השפעתו ודרישותיו לפי הזמן והמצב שבו עומד.

וכאשר "חסד ואמת נפגשו" – שמשמש במידת החסד למצוא האמת שבכל אחד ובכל דרגא, הרי פועל אצל השני שיאיר אצלו "אמת ה'", ואזי ממלאים את הכוונה שלתכליתה ברא את הקב"ה את עולמו שנתאוהו ש"אמת ה'" לא תיוותר בעולמות הרוחניים, אלא תאיר ותתגלה גם "לעולם" – בעולם הזה החומרי וגם אצל ה"בריות".

הכשר זרעים בעבודת האדם

וכי יפול מנבלתם על כל זרע ג' טהור הוא.
וכי יותן מים על זרע ג' טמא הוא לכם
טהור הוא – לימודך הכתוב שלא הוכשר בו לקבל
טומאה עד שיבואו עליו מים. וכי יותן מים על זרע
– לאחר שנתלש, שאם תאמר יש הכשר במחזור
אין לך זרע שלא הוכשר (יא, לו-לח. רש"י)

יש לבאר דינים אלו בעבודת האדם לקונו:

מים - יש בהם טבע הלחלוחית, שמחברת ומדבקת דברים נפרדים (ראה לקו"ת בהר מ, סע"ג). ולפי זה, אוכלין שבאו עליהם מים מורים על עבודת ה' שאינה "יבשה", אלא נעשית עם לחלוחית וחיות, הפועלת גם על היהודים שבסביבתו שיתעוררו ויתחברו לקדושה.

ולכן מאכל אינו מקבל טומאה עד שיבואו עליו מים, כי "רוח טומאה בו אינה מתאווה לשרות אלא . . . במקום קדושה" (שו"ע אדה"א או"ח מהד"ת ס"ד ס"ב), ומפני זה דוקא במקום בו יש "לחלוחית", המרבה קדושה וחיבור להקב"ה - שם מתאווה הטומאה לשרות.

אך כל זה דוקא "לאחר שנתלש", אבל כשהאוכל מחובר למקורו - אין המים מכשירים את האוכל לקבל טומאה:

כאשר עבודתו של האדם מחוברת למקור, היינו שניכר בפעולותיו שחדורות הן מחבורות לפנימיות נשמתו, "נקודת היהדות", שממנה נובעות האמונה בה' והמסירות לקונו עד כדי מסירות נפש - אזי לא תוכל שום טומאה לנגוע שם ולטמאו ח"ו, שהרי "מחובר" אינו מקבל טומאה לעולם.

השראת השכינה - גם "במעשה ידיכם"

ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו
ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם
אמרו בו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם.
לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה
למשכן בו לא שרתה בו שכינה (פ, כג. רש"י)

יש לבאר על דרך החסידות:

מבואר בכ"מ (ראה כלי יקר ריש פרשתנו. שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט) דמספר שמיני "מיוחד אליו יתברך", ומורה על בחינה גבוהה ביותר שלמעלה מעלה מכל גבול וגדר.

והנה, ידוע הכלל "כל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר" (ראה לקו"ת ראה יט, ב ואילך. ועוד). וכיון שיום השמיני מורה על ענין "גבוה ביותר" שאין לו גבול כלל, גם השראת השכינה ביום זה לא הי' לה גבול, אלא היא נתגלתה בכל מקום ומקום, גם במקום נחות ביותר.

וזהו דיוק לשון הכתוב "וירא כבוד ה' אל כל העם", ד"עם" הוא "מלשון עוממות שהם דברים נפרדים" (לשון אדמו"ר הוקן ג"ע בשעיה"א פ"ז), היינו שלשון "עם" מורה על אלו שנפרדים לגמרי מהקב"ה, ואעפ"כ שרתה שכינה ביום זה גם עליהם.

וזהו גם פירוש ברכת משה "שתשרה שכינה במעשה ידיכם":

כח המעשה הוא הכח הכי תחתון באדם. ואם כן הוא בכח המעשה שבאדם עצמו - על אחת כמה וכמה ב"מעשה ידיכם", התוצאה שלאחרי העשי', שכבר נפרדה לגמרי מהאדם עצמו.

ואעפ"כ שרתה השכינה ביום השמיני גם "במעשה ידיכם", גם בדברים שכבר נגמרה עשייתם ונפרדו לגמרי מהאדם, כי לא הי' גבול כלל לגילוי השכינה שביום זה, והיא שרתה בכל מקום, גם במקום הנמוך ביותר.

הדושי סוגיות

עיון ופולחן בסוגיות הפרשה

דברים שאסרו חכמים משום בל תשקצו

ידקדק בלשון הרמב"ם בסוף הל' מאכלות אסורות גבי דברים אלו, והשינוי מלשנו מסוף הל' טומאת אוכלין / יסיק דהרמב"ם כאן בא להדגיש הלכה ברבר אופן הזהירות שצ"ל בדברים אלו ונודל מעלת אופן זה

שנמנו בסמיכות לפנ"ז, היינו שה"קדושה וטהרה יתירה" באה ע"י הזהירות "בדברים אלו" שאסרו חכמים משום "אל תשקצו את נפשותיכם" (וכן מוכח בכוונתו מל' הקרית ספר כאן, עיי"ש). ותמוה, אמאי שבק הרמב"ם גופא דאיסור "אל תשקצו" המפורש בקרא כאן, היינו איסור אכילת שרצים, כלישנא דקרא לאלתר "בכל השרץ השורץ" (אי נמי י"ל יתירה מזו, דבפשטות קאי הכתוב כאן על כללות איסור מאכלות אסורות דאורייתא המבואר בפרשה, וכהמשך הכתובים "זאת תורת הבהמה גר' להבדיל בין הטמא גר' ובין החי" הנאכלת גר'"), ונקט הרמב"ם ענין הקדושה וטהרה רק גבי איסורים מדבריהם (שגם) הם בכלל "אל תשקצו גר'".

ונראה לחדש דכוונת הרמב"ם כאן היא לא רק לסיים הלכות אלו בדברי אגדה ומוסר כו' אלא בעיקר להשמיענו דבר הלכה באופן הזהירות המחוייב בעניני בל תשקצו

בסוף הל' מאכלות אסורות (פי"ז הכ"ט ואילך) מנה הרמב"ם הדברים שאסרו חכמים מפני שהם בכלל "אל תשקצו את נפשותיכם" (פרשתנו יא, מג), ולבסוף סיים וז"ל "וכל הנזהר בדברים אלו מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו וממרק נפשו לשם הקב"ה שנאמר (פרשתנו שם, מד) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני". ובפשטות מקורו של הרמב"ם למה שכתב כאן - דזהירות זו מביאה לידי קדושה כו' - הוא ממקרא זה עצמו, שהרי הכתוב "והתקדשתם והייתם קדושים" בא בהמשך לאיסור "אל תשקצו את נפשותיכם גר'", והוא נתינת טעם לו, כהתחלת הכתוב "כי אני ה' והתקדשתם גר'" (ועיי' ברכות גג, סע"ב ואכ"מ). ומעתה דרוש ביאור, דמפשטות לשון הרמב"ם "וכל הנזהר בדברים אלו" משמע, דב"דברים אלו" אין כוונתו לכל הדברים והאיסורים שבהלכות מאכלות אסורות, אלא רק לדברים אלו

מה ראו חכמים להזהיר בפירוט על ההמנעות מדברים אלו, הלא בלאו הכי טבע רוב בני אדם להתרחק מהם ונודחק לומר שזהו רק בשביל מיעוט בני אדם שאין חשים לשקץ את עצמם, היפך טבע הגוף, ובפרט שהתורה על הרוח תדבר, וכמ"ש הרמב"ם במו"נ ח"ג פל"ד]. ולהכי יש לומר, שזהו שמשמיענו הרמב"ם בהלכה זו, שכוונת האדם בזהירותו בדברים אלו צריכה להיות לא (רק) מפני שכן ראוי לבן אדם להתנהג (מצד טבע גופו), אלא מפני ש"הנזהר בדברים אלו מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו וממק נפשו לשם הקב"ה", היינו שזה נוגע לקדושת וטהרת הנפש. דאע"פ שנקיון גשמי הוא דבר טפל, לכאורה (ובפרט לגבי נקיות וטהרה רוחנית) – וכמבואר גם במורה נבוכים (שם ספ"ג) ש"נקיון הבגדים ורחיצת הגוף וסלוק הלכלוכים גם זה ממטרות התורה הזו, אבל לאחר טיהור המעשים וטיהור הלב מן ההשקפות המטמאות והמדות המטמאות . המטרה הראשונית צמצום התאוות, ונקיון החיצוניות אחר נקיון הפנימיות" – מכל מקום, "נקיון החיצוניות" נוגע גם ל"נקיון הפנימיות", כי ע"י שהאדם נזהר בדברים אלו "מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו" (משום שנקיון גשמי מכשיר את האדם ועושה אותו כלי יותר לרוחניות ודקות נשמתו).

ועפ"ז יש לבאר גם הטעם שהרמב"ם מנה את המעלות בסדר הפוך – קדושה, טהרה ו"ממק נפשו", דבזה מרמז הרמב"ם, שלא זו בלבד ש"נקיון החיצוניות" נוגע ל"נקיון הפנימיות", אלא עוד זאת, דכלל שהאדם מתעלה לדרגא נעלית יותר בקדושה, נדרשת ממנו נקיות יותר גדולה. על דרך הא דאמרו (שבת קיד, א) "ת"ח שנמצא רכב על בגדו כו", וכמובא בגמ' שם (ממתני' דמקוואות פ"ט מ"ו) "של בנאין (ת"ח) מצד אחד ושל

שמנה כאן, ולכן דיבר רק אודותם. ויתבאר בהקדים הדקדוק בסדר הדברים (והמעלות) שמנה הרמב"ם, "מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו וממק נפשו לשם הקב"ה", דהיינו תחילה "קדושה", ואח"כ "טהרה", ורק לבסוף "ממק נפשו". דלכאורה הול"ל בסדר הפוך, מן הקל אל הכבד, תחילה מירוק הנפש (שמשמעו הסרת לכלוך), ואח"כ "טהרה יתירה" (שמשמעה לא רק טהרה מטומאה, אלא תוספת טהרה, ע"ד חמש טבילות של הכה"ג ביום הכפורים), ואח"כ "קדושה" שהיא למעלה מטהרה (וכדמוכח מברייתא דרפב"י דלהלן). וביותר תמוה, דהנה הך קרא ד"והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני" הביאו הרמב"ם גם בסוף הלכות טומאת אוכלין לענין אכילת חולין בטהרה, וז"ל: "ודבר זה (אכילת חולין בטהרה) קדושה יתירה היא ודרך חסידות שיהי' נבדל אדם ופורש משאר העם כו' שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים, וטהרת הגוף מביאה לידי קדושת הנפש מן הדעות הרעות וקדושת הנפש גורמת להדמות בשכינה שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' מקדשכם", הרי שכאן אכן מנה הרמב"ם המעלות כפי סדרן, תחילה "פרישות", אח"כ "טהרה", ואח"כ "קדושה" [בהתאם לסדרם בברייתא דרפב"י ע"ז כ, ב (כגירסת הירושלמי שקלים ספ"ג, וכ"ה גירסת הרי"ף בבבלי) "פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי קדושה"], ולבסוף – "להדמות בשכינה"; ומה טעם בהלי' מאכ"א שינה הרמב"ם ומנה המעלות בסדר הפוך.

והנראה בזה, דהנה הדברים שאסרו חכמים ב"בל תשקצו" הרי הם דברים "שנפש רוב בני אדם קיהה מהן . . מתאוננת מהם" (לשון הרמב"ם הכ"ט), ומעתה דרוש להבין

"מביא קדושה וטהרה כו".

ויש לומר בזה, דבהוספת התיבות "לשם הקב"ה" כוונת הרמב"ם לרמוז על עילוי מיוחד הבא ע"י הזהירות בדברים אלו דוקא. דכאשר האדם מתנהג בדברים אלו לא לפי שכן מחייב טבע גופו ונפשו אלא לפי שכן הזהירו חכמים, ה"ז מורה שכללות עבודתו היא רק "לשם הקב"ה" בלבד, השלימות בעבודת ה' "לשמה" (ועיי' רפ"י מהל' תשובה; וי"ל דכאן הוא למעלה אפי' מ"העובד מאהבה" ואכ"מ). פירוש, דלא רק בשאר דיני התורה שאפשר שעדיין אינו יודע טעמים ותועלתם, אלא אף בזהירות המוכרחת ממש מצד טבע הגוף הרי הוא זהיר מפני שכן ציוו חכמים, וא"כ בודאי זהו מפני שכולו מסור ונתון לרצון ה' וכל מעשיו לשם הקב"ה בלבד. ויש לומר דזהו גם עומק הלשון "וממרק נפשו לשם הקב"ה" – שאין הכוונה רק מירוק מדברים רעים ומשוקצים, אלא מירוק מכל רגש עצמי בכלל עד שכל מעשיו "לשם הקב"ה" בלבד.

בור משני צדדין", שמזה מובן, שכאשר מתעלה לדרגא נעלית יותר ב"תלמיד חכם" ("קדושה") נדרשת ממנו נקיות ("טהרה") גדולה יותר, גם מענינים שלפני זה לא היו נחשבים אצלו כ"רבב". והוא הדין הכא, דזוהי כוונת הרמב"ם בדיוק לשונו "מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו וממרק נפשו כו" – שבהגיעה למצב של קדושה יתירה, צריכה הנפש ענין של "טהרה" מחודשת, ולא עוד אלא שצ"ל "ממרק נפשו".

ועדיין יש להבין דיוק לשון הרמב"ם ("וממרק נפשו) לשם הקב"ה", מה רצה להדגיש בהוספה זו, ובסוף הל' טומאת אוכלין נקט רק "להדמות בשכינה". וי"ל בהקדים עוד שינוי, דבהל' טומאת אוכלין מפרש הרמב"ם ענינן של "טהרה" ו"קדושה" – "טהרת הגוף ממעשים הרעים . . קדושת הנפש מן הדעות הרעות", ואילו כאן (בהלכות מאכלות אסורות שקדמו להלכות טומאת אוכלין, ואין דרך הרמב"ם לסמוך על דברים שכותב להלן, כמ"ש ביד מלאכי כללי הרמב"ם אות ו) סתם בלשון

מלחמת היצה"ר נגד ה"זהיר טפי"

זהיר טפי, כי הם המשמשים סיוע לכל עניני תורה ומצות שלו, וכן גם בהצלחתו בחייו אפילו בגשמיות, שגם לזה מנגד היצר הרע וכמאמר רז"ל שהוא המקטרג, ובמילא עיקר השתדלותו עם איש זה הוא דוקא בענין זה ובמצוה זו עד שמוכן לוותר על הידורי איש זה בשאר עניני תורה ומצוות, ובלבד שיצליח במלחמתו נגד הענין ומצוה זו, מובן ג"כ שאם איש פלוני הוא ירא שמים אין היצה"ר יכול לבוא ולהתגלות כמו שהוא, כי אז לא ישמע לו ואפילו לא יכנס בדין ודברים.

אבל אין הוא נרתע והדרך סלולה לפניו, וכפתגם כ"ק אדמו"ר [הרש"ב] (אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר) אשר היצה"ר מתלבש לפעמים "בלבוש צדיק תמים עניו ובעל מדות טובות" (עיין היום יום לכ"ג סיון ה'תש"ג) וחשף ד' זרוע קדשו, בגילוי תורת החסידות אשר גילתה תכסיסי היצה"ר גם בזה, בכדי שיבין האדם מאין ולאן הדברים, ויזהר מהם עוד יותר מאשר נזהר מרע בגלוי,

וע"ד האמור בפ"י תלמידי ר"י ברכות רפ"ק אשר חטאת בת דנקא ואשם תלוי שני סלעים כי בחטאת יודע ברור שזהו ענין של חטא ובמילא גם החרטה היא בלבב שלם ולכן מספיק קרבן בת דנקא, משא"כ באשם תלוי שאפילו לאחר החרטה והבאת הקרבן היצה"ר מרגיע אותו באמרו שבדאי אכל שומן ולא חלב ובמילא הכל בסדר ולכן צריך להביא הקרבן כמה פעמים ככה.

(אנחת קודש ח"י עמ' מז-י)

שער לעליית התורה ומצוות

...מבואר בתורתנו וביחוד בתורת החסידות אשר לכל אחד מישראל ישנה מצוה וענין מיוחד, שבו צריך להיות זהיר טפי, וכדיוק הש"ס יעוין באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' ז', אשר מצוה זו וענין זה משמש שער דרך בו עולים כל עניני התורה ומצות שלו מלמטה למעלה, ודרך בו נמשכים כל הענינים והשפעות מלמעלה למטה הנצרכים לו ולכל בני ביתו שיחיו.

ואין ענין ומצוה זו דוקא מהענינים שיש לקרואם חמורות שבחמורות, וכמוכח מהש"ס שם דטפי הוה זהיר בציצית, אף שזהו לא מחובת גברא כו' וכו' יעוין שם בש"ס, ומבאר רבנו הזקן באגרת הקדש שבחירת המצוה דכל אחד אינה בבחי' טעם ודעת מושג אלא למעלה מבחי' הדעת שכן עלה במחשבה לפניו יתברך, ודוגמתו למטה היא בחינת הגורל ממש.

ומובן מעצמו שלברר הענין השייך לאיש זה, ברובא דרובא - רואים איך שהשגחה עליונה נוהגת אתו וקובעת מקצוע העבודה שלו במצוה וענין פלוני, שזהו הוכחה שענין זה דוקא הוא השער שלו ודרך מלמטה למטה ומלמעלה למטה כנ"ל.

יצה"ר בלבוש צדיק תמים

מובן גם כן אשר גם ה"לעומת-זה" ובמלה פרטית יותר היצר הרע, יודע ומרגיש אשר דוקא בענין ומצוה פלונית צריך איש זה להיות

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ"ק אדמו"ר
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להיטהר בזיעה של מצוה

לנקות את שכלו מדותיו ולבושי נפשו במחשבה דיבור ומעשה בכיבוס ע"י מים
קרים ורותחים לבכות במר נפשו בדמעות שליש, ובזיעה של מצוה

כיבוס ע"י מים קרים ורותחים

הרבה טועים לחשוב כי מכיוון שהם רוצים להתקרב לעבודת אלקים עפ"י תורת החסידות ואינם מוצאים בעצמם איזה עונות ועבירות ח"ו אשר חטאו, ומקבלים עליהם ומקיימים מנהגי החסידים, הנה כבר נתקברו אל הקדש פנימה.

אבל באמת טועים המה טעות גמור, הנוגע בנפש ממש, כי הן אמת אשר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים, הנה פירוש שעה אחת הוא הפנה וכמ"ש לא שעה לא פנה, ובתשובה ומעשים טובים הנה גם בהפנה אחת הוא יוצא מן החשך, אבל בכל זה הנה עוד טרם נטהר מלכלוכו הקדום.

אשר על כן הנה ראשית כל צריך לנקות את שכלו מדותיו ולבושי נפשו במחשבה דיבור ומעשה בכיבוס ע"י מים קרים ורותחים לבכות במר נפשו בדמעות שליש, ובזיעה של מצוה.

הדמעות והזיעה עם היות דשניהם הם מים, ובשניהם יש רותחין וצוננים, הנה בכל זה הם חלוקים בעניני עבודתם ופעולתם כפי המבואר בדא"ח בארוכה.

הרוחניות שלו היא בגסות ובישות

הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בהיותו ילד, ולמד הרבי את המשנה¹ "מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל", פירשה בעבודה, דמי שמקיים בעצמו מצות מילה, כמ"ש² "ומלתם את ערלת לבבכם", ומתקרב לעבוד את ה' בהתעוררות אהבת ה' ויראתו יתברך, אבל "לא פרע את המילה", היינו, שאינו מטריח ומייגע את עצמו ביגיעת עבודה בסור

1. שבת פ"ט מ"ו.

2. דברים י, טז.

מרע ועשה טוב, וחושב אשר כבר הוא נימול ורוצה לילך בדרכי העבודה, הנה באמת הוא "כאילו לא מל".

וטעם הדבר הוא, כי ביציאה מן החושך עוד לא נטהר מגסותו, וכמבואר בענין גס הרוח, דהרוחניות שלו היא בגסות ובישות, דגם שלומד תורה ומקיים את המצוות בהידור אשר ודאי רוחניות הוא, אבל הרוחניות שלו הוא גסות, מפני שהוא בעצמו הוא גס ומגושם, ואין הכוונה אשר הוא ח"ו לא טוב על פי התורה, אלא אע"פ שע"פ תורה הוא טוב, בכל זאת הוא גס ומגושם.

ואשר על כן הנה כל זמן אשר לא טיהר שכלו, מדותיו ולבושי נפשו, הנה כל אשר הוא עושה בעבודת השי"ת, הן בלימוד החסידות והן בלימוד התורה, שמבין בטוב את הענינים שהוא לומד, וגם יודע דרכי ואופני העבודה שבלב בתפילה, להתבונן בהשגה אלקית אשר למד בתורת החסידות, ומתבונן בהענין ההוא, עד אשר נרגש אצלו הטוב שבדבר שכל ההוא, ומתפעל בשכלו על מעלת הטוב שבדבר ההוא, ומתבונן בו יותר ויותר עד אשר מתעורר בלבבו המשכה וקירוב באהבה לה' או מורא ופחד ביראה מה', הנה בכל זה עדיין הוא מבחוץ לגמרי.

(קונטרס תורת החסידות עמ' 20)

ראיית "השגחה פרטית" בעניני הפרשה

פי שגם לולי מאורעות אלו היו קורין בתורה ענין זה (כבשאר השנים).

להתייגע ולמצוא הוראות בפרשה לעניני הזמן

...וכיון שכן, יש להתייגע ולמצוא בתורה הוראות בנוגע לענינים שמתרחשים בכל זמן. ובודאי שייך הדבר לכל אחד מישראל, שהרי התורה ניתנה לכל אחד מישראל.. ולא רק ל"ראשונים בני מלאכים" (שבת קיב, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. ושי"נ), אלא גם "אנו" שאיננו נחשבים אפילו ל"בני אנשים" (שם), הנה גם לנו ניתנה התורה, שלכן, כל אחד מישראל בכל הדורות מברך ברכת התורה: "ונתן לנו את תורתו" .. ובמילא ניתנו לו גם ההוראות שבתורה, מלשון הוראה (ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גוי"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וזח"ג נג, ב).

ולא עוד אלא ככל שנמצאים בדור יתום, שבו הולך ומתגבר החושך הכפול ומכופל, אזי ההוראה היא ברורה יותר - על דרך שדברי המשנה, "דבר קצר" (פיהמ"ש להרמב"ם בהקדמה (ד"ה אח"כ ראה)), הספיקו עבור התנאים.. ואילו בדורות שלאחר זה נתפרשו כל פרטי הענינים שב"ששים המה מלכות (אלו ששים מסכתות) ושמונים פלגשים (אלו הברייתות) ועלמות אין מספר (אלו מימרות האמוראים)" (שה"ש ו, ח (ובשה"ש עה"פ. וראה תו"א שמות מט, ב. לקו"ת שה"ש לח, ב. מ, א), ועד לתורות והוראות של גדולי ישראל שבכל הדורות עד לדורנו זה.

(תורת מנחם חס"ד ע' 265 ואילך)

"לחיות" עם פרשת השבוע

ידועה הוראת הבעל שם טוב (שנאמרה כמה פעמים על ידי רבותינו נשיאינו) (ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. ושי"נ (נעתק ב"היום יום" ס אייר)) שכל דבר שיהודי שומע או רואה יש בו הוראה, כיון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, ולא במקרה ח"ו.

...וכידוע שיטת הבעל שם טוב (ראה כש"ט בהוספות סקעי"ט ואילך. ושי"נ) שהשגחה פרטית היא לא רק על מין המדבר, ובפרט בני ישראל, אלא גם על כל פרט ופרט ממין החי והצומח והדומם (ועד שגם האופן שבו יארע מאורע מסוים הוא בהשגחה פרטית) .. [וכבר הביא רבינו הזקן ראי' (ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ח סכ"ג (תר"מ חנ"ג ע' 48). ושי"נ) לשיטת הבעל שם טוב מגמרא מפורשת במסכת חולין (סג, א (ובפרש"י)): "רבי יוחנן כי היה חזי שלך (זה השולה דגים מן הים) אמר משפטיך (תהלים לו, ז) תהום רבה" (שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות).

...ומזה מובן במכל שכן וקל וחומר בנוגע לעניני תורה שהם בהשגחה פרטית - שלכן ישנה תורת רבינו הזקן (סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשוון)) שצריכים לחיות עם הזמן, שהכוונה בזה לפרשת השבוע, והיינו, שאף על פי שחלוקת הפרשיות לזמני השנה.. נקבעה אחת ולתמיד לפני זמן רב, ובכל שנה קוראים אותן פרשיות באותם זמנים, מכל מקום, כיון שזהו ענין בתורה, הרי זה בודאי בהשגחה פרטית, ולכן, בחלק התורה שקוראים בזמן זה, יש הוראה בנוגע למאורעות שמתרחשים בזמן זה שמתלבטים כיצד צריך לנהוג בהם, אף על

